

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ИНТЕЛИГЕНТЕН РАСТЕЖ“ 2014-2020 г.

проф. Николай Денков
заместник-министър на образованието и науката

Европейски контекст

ЦЕЛ	ЕВРОПА 2020	БЪЛГАРИЯ 2020
Трудова заетост	работа за 75 % от хората на възраст между 20 и 64 години	работа за 76 % от хората на възраст между 20 и 64 години
Изменение на климата	20 % енергия от ВЕИ увеличаване на енергийната ефективност с 20 %	16 % енергия от ВЕИ увеличаване на енергийната ефективност с 25 %
НИРД	3 % от БВП на ЕС в НИРД	1,5 % от БВП на България в НИРД
Образование	Намаляване на ПНУ под 10 %	Намаляване на ПНУ под 11 %
	40 % от 30-34-годишните с висше образование	36 % от 30-34-годишните с висше образование
Борба с бедността	20 милиона бедни по-малко	260 хил. бедни по-малко

Национален контекст

ЦЕЛ	БЪЛГАРИЯ 2020	СЪСТОЯНИЕ 2012
Трудова заетост	работа за 76 % от хората на възраст между 20 и 64 години	работа за 63 % от хората на възраст между 20 и 64 години
Изменение на климата	16 % енергия от ВЕИ	13,8 % енергия от ВЕИ
НИРД	1,5 % от БВП на България в НИРД	0,64 % от БВП на България в НИРД
Образование	Намаляване на ПНУ - под 11 %	Актуално състояние на ПНУ - 12,5 %
	36 % от 30-34-годишните с висше образование	27 % от 30-34-годишните с висше образование
Борба с бедността	260 хил. бедни по-малко	Към 2008 – 1, 63 млн.

Приоритетни оси на ОП:

Приоритетна ос 1:
Научни изследвания и
технологично развитие
ЕФРР – 560 млн. лв.

- **Тематична цел 1:** Засилване на научноизследователската дейност, технологичното развитие и иновациите

Приоритетна ос 2:
Образование и учене
през целия живот
ЕСФ – 505 млн. лв.

- **Тематична цел 10:** Инвестиции в образованието, обучението, включително професионално обучение за придобиване на умения и ученето през целия живот

Приоритетна ос 3:
Образователна среда за активно
социално приобщаване
ЕСФ – 252 млн. лв.

- **Тематична цел 9:** Насърчаване на социалното приобщаване, борба с бедността и всяка форма на дискриминация

Приоритетна ос 4: Техническа помощ; **ЕСФ – 55 млн. лв.**

Приоритетна ос 1: **Научни изследвания и технологично развитие**

Инвестиционен приоритет 1а: Укрепване на инфраструктурата, необходима за научноизследователска и иновационна дейност и на капацитета за реализиране на достижения в областта на научноизследователската и иновационната дейност и насърчаване на центрове на компетентност, по-специално центрове, които са от интерес за Европа

Специфична цел 1: Развитие на върхови и пазарно-ориентирани научни изследвания

Специфична цел 2: Подобряване на териториално и тематично разпределение на научни инфраструктури с цел развитие на регионална интелигентна специализация

Специфична цел 3: Увеличаване на участието на български изследователи в международно сътрудничество

СЦ 1 (качествена и ориентирана към бизнеса наука):

- Създаване и развитие на центрове за върхови постижения, вкл. обновяване на научноизследователската инфраструктура и въвеждане на стратегически научноизследователски програми
- Създаване и развитие на центрове за компетентност, вкл. обновяване на научноизследователската инфраструктура и въвеждане на стратегически научноизследователски програми

СЦ 2 (научен капацитет извън София):

Изграждане на регионален научен капацитет за интелигентна специализация извън София-град:

- **Модернизиране на научната инфраструктура**
- **Използване на научната инфраструктура за осигуряване на услуги за бизнеса и за обучение на високо-квалифицирани специалисти**

СЦ 3 (международно сътрудничество):

- Създаване и модернизиране на уникални научни инфраструктури като регионални партньорски съоръжения на паневропейски научни комплекси
- Достъп на български научни организации до европейски технологични платформи, съвместни технологични инициативи и Европейския институт за технологии и иновации
- Достъп на български изследователи до международни бази данни и публикации, и подкрепа за участие в международни партньорски проекти и мрежи

Приоритетна ос 2: Образование и учене през целия живот

Инвестиционен приоритет 10i: Намаляване и предотвратяване на преждевременното напускане на училище и насърчаване на равния достъп до висококачествено предучилищно, основно и средно образование, включващо формални, неформални и неофициални процеси на изучаване за повторно включване в образователната и обучителната система

Специфична цел 1: Подобряване на постиженията на децата и учениците в овладяването на ключови компетентности

Специфична цел 2: Намаляване броя на преждеременно напусналите училище и устойчиво задържане на учениците в образователната система

СЦ 1 (ключови компетентности):

- подобряване на ключовите компетентности на учениците с акцент върху грамотността, уменията за общуване на чужд език, дигиталната компетентност, социалните и гражданските компетентности
- въвеждане на модерни технологии и интерактивни методи и средства в образователния процес, включително и на електронно съдържание
- разработване, актуализиране и оценка на ефективността на учебни планове и програми
- изграждане на модерна защитена образователна среда в училищата, базирана на съвременни за онагледяване/представяне на учебния материал и за обезпечаване на специализираните кабинети
- внедряване на интелигентни интерактивни системи за общуване с родители и общество
- изграждане на облачна среда за образователни услуги и съдържание с надежден комуникационен достъп на потребителите – експерти, педагогически кадри и ученици
- модернизиране на учебния процес чрез внедряване на ИКТ решения за преподаване и учене от разстояние, въвеждане на дистанционна форма за образование и обучение
- подобряване на управлението на институциите и процесите в системата на предучилищното и училищното образование, включително в областта на инспектирането

СЦ 1 (ключови компетентности):

- разработване на станданти за гарантиране на качеството на предучилищното образование с участието на всички заинтересовани страни
- разработване на специализиран модул за овладяване на българския език от деца, чиито майчин език не е български
- ранен скрийнинг на обучителните трудности с оглед на планиране на адекватна индивидуална подкрепа
- насърчаване на семействата за сътрудничество и участие във възпитателно-образователния процес
- подкрепа на педагогическите иновации, които увеличат шансовете на децата и учениците за постигане на по-добри образователни резултати
- разширяване и усъвършенстване на прилагането на системата за оценяване (външно и/или вътрешно) на резултатите от обучението на учениците на национално, регионално и училищно равнище
- измерване на постиженията на учениците в областта на четенето, математиката и природните науки
- въвеждане на система за контрол на качеството на труда на педагогическите кадри

СЦ 2 (намаляване на отпадналите):

- осигуряване на занимания по интереси в целодневната организация на учебния ден в училищата
- осигуряване на възможности за разгръщане на творческите способности и изява на децата и учениците
- осигуряване на възможности за обучение, съобразно с индивидуалните потребности на децата и учениците, стимулиране на иновативността и предприемачеството
- подкрепа за разработване и реализиране на училищни програми, свързани със спецификата на организация и провеждане на дейности за повишаване мотивацията за учене
- осигуряване на достъп до предучилищна подготовка чрез разширяване на възможностите за включване в полудневни групи
- внедряване, прилагане и оценка на ефективността от стандартизирана диагностика за училищната готовност
- разработване, апробиране и изграждане на система за ранно предупреждение, насочена към издирване, активиране и прилагане на мерки за превенция, интервенция и за компенсиране към лица в риск от отпадане

Приоритетна ос 2: Образование и учене през целия живот

Инвестиционен приоритет 10ii : Подобряване на качеството и ефикасността на и достъпа до висше и равностойното на него образование с цел увеличаване на участието и подобряване на равнищата на образование, по-специално за групите в неравностойно положение

Специфична цел 1: Въвеждане на система за проследяване броя на завършили висше образование, които не са включени в следващи програми за обучение и са започнали работа през първата година след завършването

Специфична цел 2: Въвеждане на системи за управление и финансиране на висшите училища, съобразно постигнатите резултати

Специфична цел 3: Увеличаване на броя на завършилите висше образование между 30-34 годишните

Специфична цел 4: Повишаване на квалификацията на заетите в сферата на научните изследвания и развойната дейност

СЦ 1 (реализация на студентите):

- разработване и внедряване на модели за обвързване на финансирането на висшите училища с резултатите от обучението и реализацията на студентите
- интегриране на въпросите за устойчиво развитие в учебното съдържание и реализация на интердисциплинарни програми за повишаване знанията и уменията на студентите по въпросите на устойчивото развитие и климатичните промени
- създаване на национална система за оценяване на придобитите знания, умения и компетентности на завършващите по всяко професионално направление в системата на висшето образование, с участието на работодателите

СЦ 2 (управление и финансиране ВУ):

- усъвършенстване на системите за управление на висшите училища и въвеждане на системи за наблюдение и контрол
- усъвършенстване на системата за акредитация, чрез стимулиране гъвкавостта и прозрачността на външното и вътрешно оценяване на качеството във висшите училища и научните организации
- поддържане и усъвършенстване на разработената рейтингова система на висшите училища
- оптимизиране структурата и дейността на висшите училища чрез подобряване модела на финансиране

СЦ 3 (увеличаване броя завършили):

- насърчаване участието на студенти в различни форми на допълнително обучение като студентски научни клубове, изследователски школи и др.
- предоставяне на студентски стипендии в т. ч. за стимулиране на обучение в приоритетни за икономиката области, както и на стипендии за специални постижения в науката, инженерно-техническите дейности, педагогическите науки, иновациите и предприемачеството, изкуството, културата и спорта (на конкурсен принцип)

СЦ 4 (изследователи):

- мобилност с цел обмен на опит/практика на студенти, докторанти, пост-докторанти, специализанти, млади учени и изследователи от чуждестранни европейски университети и изследователски центрове в България, включително като допълнително финансиране по други програми за мобилност в рамките на ЕС
- подкрепа за мерки за популяризиране на науката и научните изследвания
- подкрепа за квалификация, продължаващо обучение и кариерно развитие на заетите в сферата на науката
- развитие на капацитета и мотивиране на млади специалисти – докторанти, пост-докторанти, специализанти и млади учени в научния сектор, включително и чрез съвместни програми насочени към научни изследвания с бизнеса
- подкрепа за развитието на докторанти, които реализират „проектна“ докторантура в приоритетни за държавата научни области и икономически сектори

СЦ 4 (изследователи):

- развитие на партньорски мрежи между български и чуждестранни учени, изследователи, докторанти, пост-докторанти, специализанти, млади учени и учители за провеждане на научни изследвания
- създаване на изследователски потенциал и на благоприятни условия за провеждане на научни изследвания, включително чрез привличане на учени от други държави или отваряне на позиции за български учени, които са били на работа в чуждестранни научни организации
- подпомагане на процеса на разпространение на научните резултати, вкл. подпомагане на организирането на национални и международни научни форуми
- мерки за въвеждане на задължителна, периодична независима оценка на организациите, финансиращи и провеждащи научни изследвания, развойна дейности и иновации, наред със система за регулярен мониторинг и анализ

Приоритетна ос 2: Образование и учене през целия живот

Инвестиционен приоритет 10 III: Подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи във формален, неформален и неофициален вид, осъвременяване на познанията, уменията и компетенциите на работната ръка, както и насърчаване на гъвкави процеси на учене, включително чрез професионална ориентация и валидиране на придобитите компетенции

Специфична цел 1: Развитие на капацитета и повишаване на квалификацията на заетите в областта на образованието

Специфична цел 2: Повишаване на участието в продължаващо обучение и надграждане на знания, умения и компетентности на обхванатите от дейности по ОП

СЦ 1 (педагогически кадри):

- подкрепа за квалификация, продължаващо обучение и кариерно развитие на заетите в сферата на образованието и обучението
- развитие на капацитета и създаване на стимули за мотивиране и задържане на млади специалисти в системата на предучилищното и училищното образование, напр. чрез:
 - осигуряване на стипендии на млади педагогически специалисти, които желаят да продължат обучението в образователно-научна степен „доктор” по педагогически науки;
 - създаване на модел на професионален профил за всяка длъжност от кариерното развитие на педагогическите специалисти;
 - разработване и въвеждане на модел на атестиране на педагогическите кадри, като основа за професионално и кариерно развитие;
 - изграждане на информационна система с регистри на педагогическите кадри и на обучаващите организации и институции.

СЦ 1 (педагогически кадри):

- подобряване на условията за придобиване на нови личностни и професионални знания и умения, включително чрез развитие на партньорски мрежи
- развитие на капацитета и мотивиране на млади специалисти във висшето образование, включително и чрез съвместни програми с бизнеса
- подкрепа на стажант-учители чрез финансиране на стажантската практика от практическата подготовка на студентите във висшите училища
- мобилност с цел практика на студенти;
- мобилност с цел придобиване на ключови компетентности на учениците;
- мобилност с цел обмен на опит и ноу-хау на преподавателския състав.

Специфична цел 2 (УЦЖ):

- насърчаване на гъвкави пътеки за УЦЖ
- подкрепа на дейности за подобряване на координацията на заинтересованите страни и за изграждане на механизми за взаимодействие при планирането, изпълнението, мониторинга и оценката на политиката за УЦЖ
- подкрепа за дейности по Националната квалификационна рамка и по секторните квалификационни рамки
- създаване на условия за информационно осигуряване на процесите в системата за УЦЖ
- развитие на системата за кариерно ориентиране за ученици и студенти в системата на образованието
- изграждане на функционираща национална система за валидиране на резултати от неформалното образование и самостоятелно учене
- популяризиране на ученето през целия живот

Приоритетна ос 2: **Образование и учене през целия живот**

Инвестиционен приоритет 10 IV: Подобряване на системите за образование и обучение спрямо пазара на труда, улесняване на прехода от образование към работа и укрепване на професионалното образование и системите на обучение, както и тяхното качество, включително чрез механизми за предвиждане на уменията, адаптиране на учебните програми и създаване и развитие на основаващи се на работата системи за учене, включително двойни системи на учене и схеми за чиракуване

Специфична цел 1: Повишаване на броя на учениците в професионалните училища и подобряване на качеството на професионалното образование и обучение

Специфична цел 2: Повишаване на броя на завършилите професионално или висше образование, които са се реализирали успешно на пазара на труда

СЦ 1 (професионално образование):

- подкрепа за дейности, свързани с прилагането на кредитната система в професионалното образование с цел придобиване на професионална квалификация и професионално развитие през целия живот, както и за улесняване на транснационалната мобилност на гражданите
- въвеждане на гъвкави форми на обучение в професионалното образование, например модулно обучение за придобиване на професионална квалификация и учебна документация, разработена в сътрудничество с представители на бизнеса
- въвеждане и прилагане на обучение чрез работа (дуалното обучение) за лица над 16 години
- подкрепа за дейността на учебно-тренировъчните фирми

СЦ 2 (реализация):

- поддържане на информационна платформа „наука-образование-бизнес”
- подкрепа за изграждане на системи за планиране на обучението в зависимост от нуждите на пазара на труда на национално и регионално ниво
- стимулиране на образованието в областите на инженерно-техническите и природните науки и в професионалните направления от приоритетните области на икономиката
- актуализация на учебни програми и учебни планове в професионалното образование с участие на работодателите
- разработване и прилагане на политики и мерки за развитие на „обучение чрез работа” за ученици в професионалните гимназии

СЦ 2 (реализация):

- подкрепа за практическото обучение на учениците от професионалните гимназии чрез допълнителни практики в реална работна среда
- осигуряване на допълнителна практическа подготовка на студентите в реална работна среда
- подкрепа на дейности, свързани със създаването на модел на кариерно ориентиране на училищно ниво и модел на връзка на училището с пазара на труда
- синхронизиране на механизмите за присъждане на кредити в ПОО и валидиране на резултати от неформалното обучение и самостоятелното учене
- подкрепа за развитие на система за осигуряването на качество в ПОО
- подкрепа за обучение на наставници за практическо обучение във фирмите при дуалната форма на професионално обучение

Приоритетна ос 3:

Образователна среда за активно социално приобщаване

**Инвестиционен приоритет 9 I: Активно приобщаване,
включително с оглед насърчаване на равните възможности и
активното участие и по-добрата пригодност за заетост**

Специфична цел 1:

Създаване на подкрепяща среда за включващо образование

СЦ 1(подкрепяща среда):

- въвеждане на модел за ранно оценяване на образователните потребности на децата от предучилищна възраст и за превенция и ранна интервенция на обучителните им затруднения
- изграждане на функционален модел за подкрепа на процеса на включващо обучение чрез участието и с използването на капацитета на специалните училища за ученици със сензорни увреждания и с умствена изостаналост
- осигуряване на условия и ресурси за изграждане и развитие на подкрепяща среда в детските градини и училищата за осъществяване на включващо обучение
- създаване на специализирани кабинети за работа с децата и учениците на ниво детска градина и училище
- осигуряване на условия за подпомагане на младежи с увреждания за кандидатстване във висши училища
- подкрепа за обучението на студенти, специализанти и докторанти с увреждания

СЦ 1 (подкрепяща среда):

- осигуряване на условия за изграждане на положителни обществени нагласи към процеса на включващо обучение в детските градини и в училищата
- подкрепа на процеса на приобщаващо образование и на социалното включване чрез оптимизация на мрежата от специални детски градини и училища
- осигуряване на алтернативни модели за работа с ученици с девиантно поведение за подпомагане на образованието им и на социалното им включване
- осигуряване на подкрепа за деца, включени в процеса на деинституционализация
- създаване на условия за активно партньорство с родителите на ниво детска градина и училище
- преодоляване на негативни обществени нагласи спрямо обучението на деца и ученици със СОП в общообразователни детски градини и училища

Приоритетна ос 3:

Образователна среда за активно социално приобщаване

Инвестиционен приоритет 9 II: Социално-икономическа интеграция на маргинализирани общности като ромите

Специфична цел 1: Повишаване броя на успешно интегрираните чрез образователната система деца и ученици от маргинализирани общности, включително роми

СЦ 1 (интегриране):

- допълнително обучение по български език за децата и учениците (вкл. деца и ученици, търсещи или получили международна закрила), за които българският език не е майчин
- повишаване на капацитета на педагогическите специалисти за работа в мултикултурна среда
- осигуряване на подходяща материална и психологическа подкрепа за включване на децата и учениците от ромски произход от обособените по етнически признак детски градини и училища чрез поетапен прием в детски градини и училища извън ромските квартали
- подкрепа на процеса на образователната интеграция и на социалното включване чрез закриване или преобразуване на обособени на етнически принцип детски градини и училища в населените места с повече от една детска градина/едно училище
- подкрепа за ромски семейства за обучение на децата им в детски градини от 3-годишна възраст с оглед ранната им социализация

СЦ 1 (интегриране):

- подкрепа за продължаване на образованието в гимназиалния етап на средното образование и във висшите училища
- подкрепа за изграждане и съхраняване на културната идентичност на децата от етническите малцинства, и деца и ученици, търсещи или получили международна закрила
- утвърждаване на интеркултурното образование като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система
- насърчаване участието на родителите в образователния процес
- преодоляване на негативни обществени нагласи, основани на етнически произход и културна идентичност
- подкрепа за осигуряване на достъп до качествено образование в малките населени места и в трудно достъпните райони

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД
ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

МИНИСТЕРСТВО
НА ОБРАЗОВАНИЕТО
И НАУКАТА

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

web: <http://sf.mon.bg>